

MÉRTÉK MÉDIAOMBUDSMAN

Az ukrán nyelvtörvény elfogadásának sajtóvisszhangja

Az elemzést készítette
Széky János.

2017. december

TARTALOMJEGYZÉK

AZ ELEMZÉS CÉLJA	3
1. A TÉMA FELBUKKANÁSA ÉS „ÉLETÚTJA”, A FORRÁSOK KEZELÉSE	5
1.1. A CIKKEK SZÁMA ÉS ÖSSZETÉTELE.....	5
1.2. A TÉMA FELBUKKANÁSA – HÍRADÁSOK A HÓNAP FOLYAMÁN.....	6
2. ÚJSÁGÍRÓI ESZKÖZÖK – CÍMADÁS, STÍLUS, SZÓHASZNÁLAT.....	10
3. A TÁJÉKOZTATÁS ÉS FELDOLGOZÁS TARTALMI VIZSGÁLATA (MŰFAJISÁG, OBJEKTÍV TÁJÉKOZTATÁS, SZUBJEKTÍV VÉLEMÉNYKÖZLÉS).....	11
MELLÉKLET: AZ UKRÁN NYELVTÖRVÉNY ELFOGADÁSA KÖRÜLI BOTRÁNY – KVANTITATÍV TARTALOMELEMZÉS	15

AZ ELEMZÉS CÉLJA

- Az elemzés témája:** a 2017-es ukrán oktatási törvény, különös tekintettel a nyelvhasználatról szóló 7. cikkre
- Az elemzés célja:** az eseményről szóló hírek megjelenítésének és médiavisszhangjának elemzése a kiválasztott nyolc online médium vizsgálata alapján
- Vizsgált médiumok:** *24.hu, 444.hu, 888.hu, alfahir.hu, hvg.hu, index.hu, mno.hu, origo.hu, zoom.hu*
- Vizsgált időszak:** 2017. szeptember 6. – 2017. szeptember 29.
- Az alaphír:** 2017. szeptember 5-én az ukrán parlament, a Rada elfogadta az új oktatási törvényt, amely egyfelől az oktatás színvonalának emelését tűzi ki célul, az oktatás kötelező időtartamát 11-ről 12 évre növelve; másfelől 7. cikkében leszögezi, hogy az oktatás a nemzeti nyelven, azaz ukránul kell, hogy folyjék, bár lehetővé tesz kivételeket. A cél az ukrán nyelv helyzetének megerősítése, és leg súlyosabban az orosz nyelv használatát korlátozza – az Oroszországi Föderáció jelenleg Ukrajna háborús ellensége, és területén, valamint az annektált Krím félszigeten diszkriminálják az ukránokat –, de a törvény szigorításai a többi nemzeti kisebbséget is sújtják. Kiváltképp a magyar közösséget, amely ugyan csak a hatodik legnépesebb, de az oroszok kívül a legjobban kiépített anyanyelvi oktatási rendszerrel rendelkezik. A második olvasatban kompromisszumként benne maradt az az eredetileg tetszőleges nyelvekre vonatkozó klauzula, hogy bármelyik oktatási szinten „egy vagy néhány” tárgyat az EU-tagállamok hivatalos nyelvein – így például magyarul – is lehet tanítani. A feltételek és a végrehajtás módja azonban tisztázatlanok, ezeket az ukrán kormány az „anyaországokkal” való kétoldalú tárgyalásokon akarja tisztázni.

A téma „életútjának” főbb állomásai:

- 2016. április 4.: Nyilvánosságra hozzák a törvény tervezetét első olvasat céljára.
- 2017. július 10.: Nyilvánosságra hozzák a törvény véleményezett, bizottságban elfogadott tervezetét második olvasat céljára.
- 2017. szeptember 5.: A Rada elfogadja az oktatási törvényt, benne a nyelvhasználatról szóló 7. cikkel. Ugyanaznap a kijevei magyar nagykövetség tiltakozást tesz közzé.
- 2017. szeptember 6.: A magyar kormány és a kárpátaljai magyar szervezetek tiltakoznak a törvény ellen.

- 2017. szeptember 7.: Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter „Magyarország és a magyar emberek hátba szúrásának” nevezi a törvényt.
- 2017. szeptember 11.: A Közös Ország Mozgalom keretein belül az ellenzéki pártok közös gyűlésen tüntetnek az oktatási törvény nyelvi cikke ellen, és követelik, hogy Porosenko ukrán elnök ne írja alá a törvényt.
- 2017. szeptember 15.: Volodimir Hrojszman ukrán miniszterelnök utasítja Lilija Hrinevics oktatási és tudományos minisztert, hogy folytasson tárgyalásokat a törvény nyelvi rendelkezéseiről az uniós tagállamok nagyköveteivel; Hrinevics bejelenti, hogy az elfogadott törvényt az Európa Tanács elé terjesztik szakértői vizsgálatra
- 2017. szeptember 25.: Porosenko aláírja az oktatási törvényt.
- 2017. szeptember 26.: Szijjártó Péter bejelenti, hogy „Magyarország az Európai Unióban blokkolni és vétózni fog minden olyan lépést, amely a keleti partnerség program jegyében Ukrajnának újabb előrelépést jelenthetne az európai integrációs folyamatban.”

1. A TÉMA FELBUKKANÁSA ÉS „ÉLETÚTJA”, A FORRÁSOK KEZELÉSE

1.1. A CIKKEK SZÁMA ÉS ÖSSZETÉTELE

A vizsgált portálok közül messze a *Magyar Nemzet/mno.hu* foglalkozott legsűrűbben a témával, érdekes azonban, hogy a többiek között nincsenek nagy különbségek.

A cikkek száma a következő volt az egyes portálokon:

- *24.hu*: 11 cikk
- *444.hu*: 12 cikk
- *888.hu*: 18 cikk
- *alfahir.hu*: 16 cikk
- *hvg.hu*: 14 cikk
- *index.hu*: 11 cikk
- *mno.hu*: 30 cikk
- *origo.hu*: 12 cikk
- *zoom.hu*: 12 cikk

A sajátos eloszlást az magyarázhatja, hogy a téma dramaturgiája egyszerű – elnyomó nacionalista ukránok kontra áldozat magyarok –, és a határon túli magyar közösségek sorsának minden fordulata, folyamata már a Kádár-korszak óta (újra) heves érzelmeket, sőt indulatokat kelt a magyarországi nyilvánosságban. Jellemző, hogy 1989 óta talán először a baloldali és liberális pártok most először léptek fel együttesen – nem „jobboldali” kezdeményezésre – egy hangsúlyozottan nemzeti ügyben. Részint a kárpátaljai magyar lakosság kis létszáma és ezen belül a véleményformáló értelmiség kis súlya, részint az orosz és még inkább az ukrán nyelv gyér ismerete miatt azonban az egyes sajtótermékeknek nemigen voltak erőforrásaik a téma mélyebb és árnyaltabb feltárására, egyáltalán, eredeti tényűségírói munkára. A vizsgált oldalak közül az adott időszakban csak az *mno.hu*, az *Index* és a *Zoom* néhány cikke jelentett kivételt.

A képlet látszólagos tisztaságának következménye az is, hogy a magyar közvéleményben gyakorlatilag nem volt két oldal: szinte senki nem vette tudomásul az Oroszországgal hibrid háborúban álló ukránok szempontjait, azt a tényt, hogy az orosz agresszió a zaklatott és tragikus történelmű országban csak 2014-ben adott végre lendületet annak a nemzetté válási folyamatnak, amelyen a tőle nyugatra lévő, szerencsésebb nemzetek a 20. század elejére már túljutottak.

Az ukránok most jutottak el a „nyelv nélkül nincs nemzet” jelszáváig, addig, hogy a politikailag és kulturálisan privilegizált oroszokkal szemben visszaköveteljék az ukrán nyelv alig néhány évig (1917 és 1933 között) érvényesülő jogait – Magyarországon viszont a törvényt leginkább csak az ismert keretben, Ceaușescu erőszakos asszimiláló törekvéseinek megismétléseként tudták értelmezni. Ezt persze megkönnyítette, hogy az ukránok nyelvi politikája orosz irányban csakugyan aligha védhető, egyértelműen diszkriminatív. De az is tény, hogy az MTI vissza-visszatérő közlésével ellentétben a lengyel reakciót elég nehéz „felháborodásnak” nevezni, sőt a román válasz sem volt annyira ingerült és minden kompromisszumot kizáró, mint a magyar.

Ha a médiabeli leképeződés felől nézzük az „életutat”, azt látjuk, hogy az online sajtó egyes közleményei nagyon keveset adnak hozzá az MTI híreihez, és a politikusok – szintén MTI-hírben közvetített – nyilatkozataihoz. Érdemi többlet, azaz információkra támaszkodó elemzés csak az *Átlátszó.hu*-n, a *Heti Válaszban*, valamint az itt feldolgozott oldalak közül a *hvg.hu*-n volt.

1.2. A TÉMA FELBUKKANÁSA – HÍRADÁSOK A HÓNAP FOLYAMÁN

2017. szeptember 6. Önmagában a törvény elfogadásáról és a törvényjavaslat tartalmáról – akkor még tisztázatlan volt, végül is milyen szöveget fogadtak el – nem jelent meg hír. Az első híradások az ukrán parlamenti szavazás másnapján a tiltakozások szemszögéből tudósítottak a törvényről, a hazai olvasó tehát onnan és annyira értesülhetett a törvényről, amit és amennyit a magyar kormány (*mno.hu*, *Zoom*) és a kárpátaljai szervezetek (*444.hu*, *888.hu*, *alfahir.hu*, *origo.hu*) mondtak róla.

2017. szeptember 7. A második lépésben – még mindig a háttér ismertetése nélkül – a portálok az egyöntetűen elítélő magyar politikusi reagálásokról tudósítottak, különös tekintettel Szijjártó Péter Tallinnban tett kijelentésére, miszerint Ukrajna hátba szúrta Magyarországot (*444.hu*, *888.hu*, *hvg.hu*, *index.hu*, *mno.hu*, *origo.hu*).

2017. szeptember 8. Csupán a *888.hu* tudósít arról, hogy az ügyben hallatta hangját az RMDSZ és a Via Nova nevű felvidéki ifjúsági mozgalom, mely utóbbi ugyan a Fidesz közeli MKP-hez tartozik, de a Jobbik is támogatja; valamint hogy a lengyelek „aggódnak” (ebből a későbbi MTI-közleményekben következetesen „tiltakozás” lesz), és hogy a Rada román, bolgár nemzetiségű, illetve krími tatár képviselője és a törvény megvétőzésára kérte Porosenko elnököt.

2017. szeptember 9-10. Először az *alfahir.hu* tudósított ellenzéki párnyilatkozatról – a Jobbikéról – szeptember 6-án, ezt követte szeptember 9-én az ellenzék egységes demonstrációjának bejelentése (*444.hu*, *hvg.hu*, *mno.hu*) majd megtartása szeptember 10-11-én a Közös Ország Mozgalom szervezésében (*444.hu*, *888.hu*, *hvg.hu*, *origo.hu*, *Zoom*). A KOM meghívja a Fideszt is, ezt azonban a párt sajtóosztályán keresztül visszautasítja azzal, hogy „Soros-bábszínházban nem veszünk részt” (*hvg.hu*).

2016. szeptember 10. Közben Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter bejelenti, hogy Magyarország nem támogat semmilyen nemzetközi fórumon semmilyen, Ukrajna számára fontos döntést. Másnapra berendeli a minisztériumba az ukrán nagykövet asszonyt, hogy tudassa vele: „szégyennek és gyalázatnak” tartja az oktatási törvény módosítását (valójában új törvényről van szó) (*888.hu*, *hvg.hu*, *mno.hu*, *zoom.hu*).

2010. szeptember 10. Az Egyesült Államok kijevei nagykövetsége üdvözli az ukrán oktatási törvényt a reformcélok elismeréseként (*mno.hu*, szeptember 11-én).

2017. szeptember 11. Pavlo Klimkin ukrán külügyminiszter a hivatalos ukrán politikának megfelelően a kisebbségek nyelvi jogainak tiszteletben tartását ígéri (*24.hu*, *mno.hu*, *Zoom*).

2017. szeptember 11. Mind az öt magyar parlamenti párt elfogadhatatlannak tartja az ukrán oktatási törvényt (*444.hu*, *Alfahír*, *mno.hu*, *hvg.hu*, *origo.hu*).

2017. szeptember 11. Szijjártó Péter az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet főtitkárához, az EBESZ nemzeti kisebbségi főbiztosához és soros elnökéhez fordul az ügyben. Intézkedést sürget az ENSZ emberi jogi főbiztosánál, az Európa Tanács főtitkáránál, valamint az Unió szomszédságpolitikáért és csatlakozási tárgyalásokért felelős biztosánál is (*mno.hu*).

A következő két hétben az addigiak ismételésén, elemzésén kívül a hírek szintjén viszonylagos csend volt az ügyben. Főként azért, mert a média – tájékozatlan lévén az ukrainai realitásokban – abban a kis valószínűségű fordulatban bízott, hogy Porosenko a tiltakozások hatására nem írja alá a törvényt, és ebből a szemszögből nézve „nem történt semmi”. Ekkor mutatkozott meg az ellentét az ukrán és a magyar (illetve bizonyos mértékig a román és a bolgár) felfogás között. Utóbbiakat a magyar média nem nagyon követte, a reagálások különbségeit nem elemezte. Jellemző módon, az MTI nyomán, sokszor visszatért az a fordulat, hogy a lengyelek is csatlakoztak a tiltakozáshoz, holott álláspontjukat inkább az aggodalom szóval lehet jellemezni, és a két diplomácia folyamatosan egyeztetetett.

Az ukránok számára az oktatás oroszaltanítása volt a fontos, és úgy vélték – legalábbis nyilvánosan ez volt az érvelésük gerince – hogy az „uniós kiskapu” a magyarok és a többi nemzeti kisebbség számára lehetővé teszi az anyanyelvi oktatás folytatását. Ez általában meg is felelt a valóságnak, bár a románok, illetve moldovánok esetében bonyolultabb volt a helyzet. (A közös nyelv ellenére külön tartják számon a román és a moldován iskolákat. Utóbbiakból sokkal kevesebb van, mégis Igor Dodon moldovai elnök tiltakozása volt hangosabb, nem függetlenül oroszbarátságától. A magyarok viszont kivételt jelentettek amiatt, hogy Kárpátalján, viszonylag kompakt területen teljes anyanyelvi oktatási vertikum épült ki, és részben emiatt (nem voltak rászorulva az ukránra), részint az ukránnyelv-oktatás fejletlensége miatt a magyar tanulók nagyon rossz eredményeket értek el az ukrán nyelvi teszteken. Másfelől a kijevi kormány figyelmét nem kerülte el Magyarország 2014 tavasza óta mutatott Kreml-barát politikája, ami a háború első éve során barátságtalan gesztusokban is megmutatkozott. Sőt, Ljubov Nepop budapesti nagykövet a *Hír TV*-nek adott interjújában sérelmezte is Vlagyimir Putyin egyetemi díszpolgárságát, aminek bejelentése alig másfél héttel előzte meg az oktatási törvényről való szavazást.

Közbülső hírek:

2017. szeptember 15-16. A Fidelitas és a határon túli magyar ifjúsági szervezetek fáklyás tüntetést rendeznek Budapesten, és közös nyilatkozatot írnak alá (444.hu, 888.hu, mno.hu).

2017. szeptember 19. Andrij Parubij, a Rada elnöke aláírta a törvényt (444.hu, 888.hu, alfahir.hu, mno.hu).

2017. szeptember 22. Érdekes epizód a történetben, hogy Balog Zoltán szakminiszter bejelentette, találkozára hívta meg szeptember 25-re, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Főiskola évnyitó ünnepségére Lilija Hrincevics ukrán oktatási és tudományos minisztert. Erről aznap hírt adott az MTI és nyomában az mno.hu, illetve az origo.hu. A következő hét elején derült ki, hogy mivel az e-mailt péntek este küldték el, amikor a kijevi minisztériumban már lejárt a munkaidő, Hrincevics nem értesült a meghívásról, s ezért ha belefért volna is a programjába, eleve nem tudott volna találkozni Baloggal. A történet így, együtt az online sajtóban nem volt olvasható, de rekonstruálni lehetett.

A Zoom „saját erőből”, viszonylag gondosan követi a fejleményeket, felhívja a figyelmet a törvény oroszellenes élére (szeptember 12.); ismerteti Porosenko New York-i nyilatkozatát, amelyben hangsúlyozza, hogy a kisebbségi, így a magyar gyerekeknek az alap- és középiskolák befejezésének idejére „szabadon” kell beszélniük ukránul. Végül hírt ad arról, hogy az ukrán Központi Választási Bizottság alelnöke azzal fenyegetőzött, hogy felosztatják a kárpátaljai területi tanácsot az oktatási törvény ellen tiltakozó beadványa miatt (szeptember 22.)

2017. szeptember 25. A második felvonás nyitányaként arról adott hírt valamennyi portál, hogy Porosenko aláírta az oktatási törvényt (24.hu, 444.hu, 888.hu, Alfahír, hvg.hu, Index, mno.hu, origo.hu, Zoom).

2017. szeptember 26. Másnap szintén valamennyi portál hírt adott Szijjártó Péter válaszárol: „Magyarország

az Európai Unióban blokkolni és vétózni fog minden olyan lépést, amely a keleti partnerség program jegyében Ukrajnának újabb előrelépést jelenthetne az európai integrációs folyamatban”. Tömörebben: „garantáljuk, hogy ez Ukrajnának fájni fog”. Az ukrainai reakcióról („nem kell megijedni a magyar fenyegetőzéstől”, „orbáni hidegháború”) az *mno.hu* ír a legrészletesebben. Dmitrij Peszkov Kreml-szóvivő elítélő nyilatkozatát az MTI nyomán a *24.hu* is ismerteti, és hangsúlyosan, egyetértően foglalkozik vele a *888.hu*, az *Alfahír* és az *origo.hu*. Utóbbi kettő külön cikkben tér ki a jelentéktelen, közismerten oroszbarát ukrán Ellenzéki Blokk nyilatkozatára. A kárpátaljai szakmai és politikai válaszról ekkor az *Alfahír* és az *Index* ír bővebben.

2017. szeptember 28. A diplomáciai feszültséget jelzi, hogy Kijev hazarendeli Ukrajna budapesti nagykövetét, erről szintén valamennyi portál hírt ad.

1.3 FORRÁSHASZNÁLAT, ÖNÁLLÓ ÚJSÁGÍRÓI MUNKA

A téma és a háttér jellegénél fogva terepmunkáról kevésbé beszélhetünk. A vizsgált orgánumok főként az MTI híreire támaszkodnak. Ezekhez képest formálisan eredeti forrásnak csak a direkt kormányzati megnyilatkozások mondhatók, mint Sziijártó Péter szeptember 11-i sajtótájékoztatója, de ez is csak azt jelzi, mennyire kézben tartotta a kormány ebben a témában a híradást és az értelmezést. A hírügynökség ukrainai híreire az Euromajdan idején az orosz állásponthez való feltűnő közelség volt a jellemző. Később, ahogy Budapest és Kijev viszony javult, az új ukrán kormánnyal szemben a nem leplezett ellenségeséget objektívebb hangvétel váltotta föl. Az oktatási törvény ügyében azonban volt egy árulkodó hiány: nem a derült égből jött, a törvénytervezet ismert volt, sőt forrásaim szerint szakértői szintű magyar-ukrán háttértárgyalások is folytak róla, a naptárban kitűzött eseményről és várható folyamányairól a közmédiából a magyar közvélemény mégsem értesülhetett. Így annál erősebb volt szeptember 6-án a drámai hatás.

Többetinformáció többnyire csak Kárpátaljáról, ottani honlapokról, illetve kárpátaljai kötődésű újságíróktól érkezhettek, ilyen volt például az *Alfahír* legelső jelentése a *KárpátHír* alapján, majd más minőségi szinten Ráti József alapos háttérismeretről tanúskodó cikke (*Mi lesz veled, kárpátaljai magyarság?*, *Index*, szeptember 11.), vagy Gazda Albert interjúja Brenzovics Lászlóval, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökével (*Ha iskola nincs, semmi sincs*, *mno.hu*, 2017. szeptember 23.). Ugyanebbe a minőségi kategóriába tartozik Szirmák Erik több cikke a *Zoomon* (pl. *Ukrajna Oroszországnak akart üzenni, de helyette az európai országokkal került szembe*, *Zoom.hu*, 2017. szeptember 13.), valamint a beregszászi Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont szakmai elemzésének ismertetése (*Lehet, hogy egy kicsit jobban fognak beszélni a magyar gyerekek ukránul, de gyengébbek lesznek az összes többi tantárgyból*, *444.hu*, szeptember 14.). A leggyakrabban azonban feldolgozatlan MTI-hírek, ismertetett közmédia-anyagok (pl. *Nemzetközi egyezményeket is sért a magyarellenos oktatási törvény Ukrajnában*, Ferenc Viktória kutató M1-en tett nyilatkozata alapján, *888.hu*, 2017. szeptember 10.) és sérelmi nézőpontú kommentárok jelentek meg. Ezek közhelyeken túl nem foglalkoztak – még kritikusan sem – az ukránok politikai motivációival. Azt is mondhatnánk, a média zöme ki van szolgáltatva a kormányzat által átengedett vagy kipreparált információknak. Ennek a legjellemzőbb tünete az, hogy mindenhol kétely nélkül hivatkoznak arra a 2001-es népszámlálásból származó adatra, hogy a Kárpátalján körülbelül 150 ezer magyar él; csak Ráti József fönt említett cikkében olvasható az óvatosabb, elvándorlással is számoló becslés: „130–150 ezer”.

Szemlélet és felkészültség szempontjából egyformán kivételt jelent az ukrán belpolitikai viszonyokban járatos Radnóti András publicisztikája (*Így lesz néhány nap alatt hisztéria a nyelvtörvényből, amit senki sem olvasott*, *444.hu*, 2017. szeptember 13., vendégszerzőként). Ő mutat rá arra tényre, hogy a magyar nyilvánosságban a szöveg ismerete nélkül ítélték el a törvényt. A parlamentben elfogadott változatot valóban nem tették közzé

az elnöki aláírás utáni napokig, de a második olvasatra beterjesztett szöveg – benne például az uniós kiskapuval – két hónapja volt olvasható a Rada honlapján ukránul, igaz, ukrán nyelvismeret nélkül még megtalálni is nehezen lehetett.

A Jobbik-közei *Alfahír* részletesen tudósított Szávay István képviselő parlamenti felszólalásáról. Ebben hangzott el két olyan, evidens kérdés, amely a médiából – státustól és pártállástól függetlenül – hiányzott: „1. Az elmúlt hónapokban a magyar diplomácia milyen lépéseket tett, hogy ezt a törvényt megakadályozza? 2. Milyen lépések, milyen tárgyalások, milyen nyomásgyakorlás történt azóta, hogy ezt a törvényt elfogadták?” A hiány annak a hátrányát jelzi, hogy a kormány gyakorlatilag monopolizálja a nemzetpolitikát, és narratíváit, értelmezéseit a Jobbikon kívül az ellenzéki pártok is elfogadják.

A nemzetközi médiavisszhangról lényegében – orosz kormányzati, illetve oroszbarát ukrainai – reagálásokon kívül – nem volt hír. Ennek oka talán az, hogy az oktatási törvény szóban forgó 7. cikke maga sem keltett valódi nemzetközi visszhangot az adott időszakban (a tekintélyes lengyel Marek Karp Keleti Tanulmányok Intézete szeptember 27-én publikálta elemzését, ez azonban nem lett hír nálunk).

2. ÚJSÁGÍRÓI ESZKÖZÖK – CÍMADÁS, STÍLUS, SZÓHASZNÁLAT

A híradások címei három típusba sorolhatók: 1. tényszerű közlés (pl. *A kárpátaljai magyar szervezetek tiltakoznak az ukrán oktatási törvény kisebbségellenes módosítása ellen*, 444.hu), 2. az erre a célra kipreparált, eleve hatásosnak szánt kormányzati *soundbite*-ok átvétele (*Szijjártó Péter: Ukrajna hátba szórta Magyarországot*, szintén 444.hu) és 3. a propagandisztikus torzítás (*Megszavazta az ukrán parlament: betiltják a magyar nyelvű oktatást Kárpátalján*, *Alfahír* – erről természetesen szó sem volt). Az utóbbi kategóriába tartozik az MTI-szövegek gépies átvétele, például: *Az ukrán elnök aláírta a nagy felháborodást kiváltó oktatási törvényt* (hvg.hu). A valóságban az oktatási törvény csak négy országban váltott ki felháborodást, ezek: Magyarország, Moldova, Románia, Oroszország; a világ többi részén és természetesen Ukrajnában nem. Az MTI azonban szükségesnek érezte, hogy a magyarországi reakciót egyetemesnek írja le, ezért olyan országokat is bevett a tiltakozók körébe, ahol nem volt emiatt felháborodás, nevezetesen Lengyelországot (lásd még a 3.1 pontot). Érdekes, hogy Szijjártó erősnek szánt megszólalásain kívül mennyire nem működött még a szokásos kattintásvadászat sem a címadásban. Eredetiségnek, érzelmi töltetnek, valódi figyelemfelkeltő szándéknak kevés a jele. Ennek részben talán a bizonytalanság volt az oka: annyira hiányos volt a rendelkezésre álló információ, és annyira hézagosak az értelmezési keretek, hogy az újságírók óvakodtak a sarkítástól – kivételnek mondható az *Alfahír* idézett címe, amely viszont nem is felelt meg a valóságnak. Hasonló torzítás jelenik meg a *Zoom* szeptember 6-i jelentésének címében: *Ukrajnában a magyarok is csak ukránul tanulhatnak*, bár a cikk tartalma ellentmond ennek.

Mintha nem mernének eltávolodni attól, ami szárazon közölhető – még a szokásosan provokatív címeket adó 888.hu is tartózkodott ettől a vizsgált időszakban. Még az önmagukban sokkoló tényeket sem élezi (Koloszi Ádám: *Tömegével hagynák el Kárpátalját a magyar fiatalok*, *Index*, 2017. szeptember 27.) A máskor oly gyakori gúnyolódás a címadásban is ritka, és inkább csak az otthonos belpolitikai terepre térve fordul elő. A kevés példa egyike Apáti Bence írása, a *Hetven ballibet érdekel a kárpátaljai magyarság* (888.hu, 2017. szeptember 20.), ebből nem hiányoznak az oldalra jellemző stíluspatronok sem („Tüntikén jártam. Icipici tüntikécskén.”) A másik oldalon hasonló kivétel Plankó Gergő cikke, talán nem véletlenül ugyanerről a belpolitikailag értelmezhető eseményről (*Az ellenzék kiállt a kárpátaljai magyar oktatásért, a Fidesz annyit mondott erre: Soros*, 444.hu, 2017. szeptember 10.), vagy Molnár Zoltán tudósítása (*Az ukrán oktatási törvény ellen tüntetett az ellenzék, a Fidesznek erről is Soros jutott eszébe*, 24.hu, 2017. szeptember 11.). Itt egyébként a cím közvetlenül arra a Fidesz-kommunikációra válaszol: „Soros bábszínházában nem veszünk részt”. Ugyancsak hatásos, bár bulvárosnak a legkevésbé sem mondható, inkább az újságírói szakma – az olvasók számára keveset mondó – belviszonyaira utal a hvg.hu címadása: *Ukrajna elintézte: Stumpf András konferálja fel a baloldali pártokat* (2017. szeptember 10.).

Kivételnek a klasszikus publicisztikai műfajba tartozó írások címei tekinthetők (Gazda Albert: *Nyírd a magyart, úgysem számít!*, mno.hu, 2017. szeptember 9., vagy Balogh Roland: *#IstandWithKárpátalja*, mno.hu, 2017. szeptember 11.). A nem belpolitikai érdekű informatív közlések közül csak egynek van igazán kattintásvadász címe: *Hülyévé akarják nevelni a magyarokat* (24.hu, 2017. szeptember 29.), ez azonban nem újságírói lelemény, hanem idézet abból a videóinterjúból, amelyet Szaniszló Róbert, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezetének kommunikációs titkára adott Zsótér Indi Dánielnek.

3. A TÁJÉKOZTATÁS ÉS FELDOLGOZÁS TARTALMI VIZSGÁLATA (MŰFAJISÁG, OBJEKTÍV TÁJÉKOZTATÁS, SZUBJEKTÍV VÉLEMÉNYKÖZLÉS)

Mint általában a külhoni magyar közösségekről szóló cikkekben, itt is élesen elkülönülnek a műfajok, az informatív és publicisztikus tartalmak. És mint általában, mindkét típusra jellemző valamiféle egyoldalúság. Az információkban szinte kizárólagos a magyar szemszög, a szomszédos ország belső erő-, érdek- és ideológiai viszonyainak negligálása, a publicisztikában pedig szinte kizárólagos a sérelmi attitűd, ami valóságos sérelmek esetében – amilyen a magyar oktatáshoz való jog korlátozása – természetesen jogos, de szűkíti a legitim vélemények körét, beleértve a magyar diplomáciai lépések objektív értékelését, netán bírálatát.

3.1 AZ INFORMÁCIÓHIÁNYBÓL ADÓDÓ HÁTRÁNYOK

Mint a fentiekből látható, a témáról megjelent írások – hacsak nem belpolitikailag értelmezhető kapcsolódó témáról szólnak – tartalmilag és szemlélet tekintetében meglehetősen egyöntetűek. Ez részben a források szűkössége miatt van így – az MTI-n kívül csak az ügyben közvetlenül érdekelt kárpátaljai magyar források álltak rendelkezésre –, részben azért, mert az értelmezési pályák nagyon könnyen adódnak. A kisebbségi magyarok nyelvi elnyomásának tapasztalatai olyan erővel vésődtek be, hogy ott nemcsak az esetleges ellenvélemények diszkreditálódnak a befogadó közönség részéről, hanem a jelenlegi helyzet objektív elemzésének is kevés tere van a történelmi analógiákon túl. (A *Zoom.hu* idézi Dragomán György író markáns és érzelmileg támadhatatlanul hiteles Facebook-bejegyzését: „Akire egyszer is rászóltak azért, hogy olyan nyelven beszéljen, amilyen kenyeret eszik, annak nem lesznek különösebb illúziói arról, hogy mit is jelent errefelé, Közép-Európában a többség szemében a kisebbségi nyelvhasználat.”)

Itt megint csak a hiányokkal jellemezhetjük a tartalmat: teljesen hiányzik az ukrán belpolitikai viszonyok ismerete és az oktatási törvénynek az Oroszországgal vívott hibrid háború kontextusába helyezése. Szó sem esik Kárpátalja sajátos pozíciójáról Ukrajnán belül – sokáig a szervezett bűnözés egyik központja, jelenleg Viktor Medvedcsuk, a legfőbb oroszbarát oligarcha bázisa –, sem arról, hogy a kárpátaljai magyarságot politikai érdekei a Janukovics-kormányzathoz kötötték. A magyaroknak is kedvező 2012-es nyelvtörvény Janukovics orospártiságának a mellékterméke volt, ahogy a magyarokat sújtó oktatási törvény a jelenleg uralkodó, szó szerint háborús oroszellenes közérzület mellékterméke. A sajátos információszűrésre csak egyetlen példa: a magyar sajtóban megjelent a hír, hogy Hennagyij Moszkal területi (megyei) kormányzó kiállt a magyar kisebbségi jogok mellett, de szó sem esett ennek a valószínűsíthető háttéréről: Moszkalnak helyi szövetségesekre van szüksége a szervezett bűnözés, illetve az oligarchák, Medvedcsuk és a Kárpátalja koronázatlan királyának számító Viktor Baloha elleni harcában (*Van egy ukrán ötlet arról, hogyan lehetne Kárpátalján mégiscsak használni a magyar nyelvet*, *Alfahír*, 2017. szeptember 13., Kuslits Szonja–Földi Bence: *Lehetetlen helyzetben a kárpátaljai diákok, Ukrajna kizárja magát Európából*; az utóbbi cikkben a szerzők megemlítik Balohát is).

A magyar sérelmi narratívának ellentmondó információk kizárására jó példa, hogy említik az egyik ukrán televízióban bemutatott, valóban primitíven magyarellenes riportfilmet, amely a kárpátaljai magyarok elszakadási vágyát igyekezett bizonyítani (*Magyar képviselő: Lejárato kampány indult ellenem Kárpátalján*, *mno.hu*, 2017. szeptember 26.), de sehol sem hozzák szóba az előtörténetet, amely más mozzanatokkal együtt tápot adott az ukrán gyanúnak: többek között, hogy a Jobbik azóta kémkedésért vád alá helyezett EP-képviselője, Kovács Béla 2010-ben irodát nyitott Beregszászon, és ezt csak 2014-ben, a krími válság idején sikerült bezáratni; vagy hogy az ugyancsak jobbikos Gaudi Nagy Tamás 2014-ben „Crimea legally belongs to Russia, Transcarpathia legally belongs to Hungary” feliratú pólóban jelent meg az Európa Tanácsban (ezért ki

is tiltották Ukrajnából).

Az információhiány viszont annak kedvez, hogy az újságírók – akár gyanútlanul – átvegyék az Euromajdan utáni ukrainai állapotok orosz értelmezését (*Kreml: az ukrán nyelvtörvény „neonáci hangulatot szít”* – idézi az *Alfahír* már a címben Grigorij Karaszin orosz külügyminiszter-helyettes TASZSZ-nyilatkozatát, 2017. szeptember 26.). Ez ellen éppen az segíthetne, ha az oktatási törvény súlyosan diszkriminatív oroszellenes irányát hangsúlyoznák, viszont ez ellentétben van azzal, hogy a törvény egyoldalúan „magyarellenesnek” minősítik (címbé, illetve címkébe kiemelten is: *888.hu, Alfahír*), de legalábbis azzal a refrénszerűen visszatérő MTI-mondattal, hogy „[a] törvénynek az oktatás nyelvéről szóló 7. cikke azonban több ország, köztük az Ukrajnával szomszédos Magyarország, Románia és Lengyelország heves tiltakozását váltotta ki”. Azonkívül, hogy ez önmagában sem pontosan igaz, Oroszország látványosan hiányzik a felsorolásból, ami azt a benyomást kelti, mintha nem volna érintve a konfliktusban.

Ugyancsak az MTI-közleményekből átemelt refrén volt, hogy az ukrán törvény nemzetközi szerződéseket sért, de hogy melyek voltak ezek (főként A regionális vagy kisebbségi nyelvek európai chartájáról és az Európa Tanács Kisebbségvédelmi Keretegyezményéről van szó), és konkrétan mely pontjaikat sértette meg Ukrajna, azt nem részletezték. Szakszerű nemzetközi, illetve kisebbségi jogi elemzés ezeken az oldalakon, ebben az időszakban nem jelent meg. Az első ilyen elemző véleménycikket október 9-én publikálta az *Index* Fiala-Butora János jogtudóstól (*Ukrán nyelvtörvény: a megoldás, ami a magyaroknak és Kijevnek is jó*).

A vizsgált oldalak közül az *Alfahír* választja leggyakrabban az MTI hírei közül azokat, amelyek az orosz álláspontot közvetítik. Sajátos felfogásra vall, hogy mind a *888.hu*-n, mind az *Alfahíren* megjelent olyan MTI- (vagy az „MTI nyomán” írott) anyag, amit a portál munkatársa szignál különösebb hozzáadott információ nélkül (Tari Tamás: *Hatályba lépett az ukrán oktatási törvény – veszélyben a beregszászi magyar főiskola!*, *Alfahír*, 2017. szeptember 21.; Vincze Viktor Attila: *Oroszország szerint oroszellenes etnikai tisztogatás az ukrán nyelvtörvény, 888.hu*, 2017. szeptember 27.). Közvetlen orosz forrásból való információt – linkkel – azonban ebben az időszakban, ezeken az oldalakon nem találtam, ahogy ukrán nyelvű forrásra való közvetlen hivatkozást sem, Gazda Albert egyik cikkét kivéve. Az Oroszország-szakértő Stier Gábor ukránokat bíráló cikkében (*Ukrán vélemény: „Nem kell megijedni a magyar fenyegetőzéstől”, mno.hu*, 2017. szeptember 27.) az Unian ukrán hírügynökség egyik újságírójára hivatkozik, de nem derül ki, milyen nyelven olvasta. Az eredeti források gyértsége a tájékozódás önállótlanására utal, amit csak részben indokol a szláv nyelvek ismeretének általános hiánya.

3.2 A SÉRELMI ATTITÚDBÓL ADÓDÓ HÁTRÁNYOK

Eltérően a belpolitikai publicisztikától, ahol alapfeltétel a pártos (bár nem feltétlenül párthoz kötődő) nézőpont, és a külpolitikaitól, amely nem művelhető az illető ország ügyeiben való tájékozottság nélkül (bár kikerülhetetlen a magyar párhuzam vagy kapcsolat szóba hozása), a nemzetpolitikai publicisztikában sem ez, sem az nem feltétel. Az esetek zömében pártosságnak nincs helye, a nézőpont az egységesnek vélt magyar nemzeti érdekekkel egyezik, ez pedig szükségképpen nem felel meg a szomszédos ország többségi érdekének. Így a publicista, kommentátor előtt két út áll: vagy a meglévő, eleve szelektált információival igazolja alapfeltevését, miszerint a szomszédos ország többségi nemzete és kormánya magyarellenes, „nem való Európába”, vagy személyes tudástöbbletével igazolja ugyanezt. A vizsgált időszakban és oldalakon az első típusba tartozó publicisztikát nem találtam, ez a hiány arra is utalhat, hogy a mai etnonacionalista propaganda számára a manipulált információ önmagában is elég, az egyéni nyelvhasználat nem ad hasznos többletet. Az utóbbira jó példa Gazda Albert több publicisztikája az *mno.hu* oldalon (*Nyírd a magyart, úgysem*

számít, 2017. szeptember 9., *Az ukrán nyelv szépségei*, szeptember 18., *Józanabb ukránok*, szeptember 29.), ezekben a személyes tapasztalatok és az aktuális informáltság egyesülnek a publicisztikus, élőnyelvi stílussal – meglehetősen elütnek a többi feldolgozástól.

Ami az informatív műfajokat illeti, megint csak egy hiánnyal tudjuk érzékelteni a sérelmi attitűdből eredő hátrányokat, nevezetesen azt, hogy mindegyik oldal kiemelten adott hírt Szijjártó Péter diplomáciai nyelvben szokatlan ukránellenes megnyilvánulásáról („Ukrajna hátba szúrta Magyarországot”) és fenyegetéséről („fájni fog”, blokkolás és vétó), de egyik oldalon sem érte semmiféle kritika egyik nyilatkozatot sem.

Az első esetben senki sem emlékeztetett rá, hogy az Ukrajnának nyújtott magyar segítség idilli képe az igazságnak csak az egyik fele, a viszony sokáig elég feszült volt; 2014 őszén például – Alekszej Miller Gazprom-vezérigazgató látogatása után – Magyarország leállította az Ukrajnába irányuló reverz gázszállítást, és csak – feltehetően – amerikai beavatkozásra kapcsolta vissza (ez árnyalja Szijjártónak azt az állítását, hogy „gázt szállítunk Ukrajnának Magyarországon keresztül”). Azt sem hozták föl, hogy a Szijjártó által említett „2600 ukrán gyermek”, akit Magyarországon üdítettünk, kárpátaljai magyar gyermek volt. A második esetben, amikor a miniszter beígérte, hogy blokkolni és vétózni fogunk minden olyan lépést, amely Ukrajna integrációját segíti, nem hangzott el kétely az ilyen taktika hatásossága felől – a többi érintett „anyaország”, még a súlyosan neheztelő Románia is megegyezésre törekedve tárgyalt Ukrajnával, és eredményeket ért el. Azt a szabad szemmel látható ténytet sem említették, hogy Ukrajna integrációjának megakadályozása egybeesik az orosz érdekekkel, bármekkora magyar sérelmet is akar orvosolni ezzel a taktikával a kormány.

Ezt az érzéketlenséget magyarázhatja a nemzetközi kapcsolatok dolgában való általános hazai tájékozatlanság is. Az átnézett cikkekben jellemző módon nem mondták ki, de online beszélgetésekben elhangzott az az érv, hogy a magyar kormány taktikája azért vezethet célra, mert az ukránok, mint EU- és NATO-tagokra jobban szorúlnak miránk, mint mi rájuk. Ez nem veszi figyelembe azt a tényt, hogy a nemzetközi szervezetekben az agresszió áldozatául esett ukránoknak az alapjogokat sértő kihágásait is hajlamosak jobban megbocsátani, míg a magyarok sérelmeit – és főleg azt, hogy ezek miért indokolják a drasztikus fellépést – kellő történelmi ismeretek híján egyszerűen nem értik. Ez a kontraproduktív hatás be is bizonyosodott a vizsgált időszak után. Tájékozatlansággal nem, csak az előítéletekhez való makacs ragaszkodással magyarázható az az érvelés, amely csakis magyar- vagy általában kisebbségellenességnek képes tulajdonítani a magyar oktatás korlátozását. Józan ésszel ugyanis nem feltételezhető, hogy az integrációkba törekvő ukrán kormány – ráadásul háború közben – magára akarja haragítani EU- és NATO-tag szomszédait. Hihető volna viszont az a magyarázat, hogy egyszerűen nincs tisztában azzal, miért és mennyire fontos a teljes oktatási vertikum a kárpátaljai magyaroknak – már csak azért sem, mert a magyarnál népesebb „uniós” kisebbségek – románok, bolgárok vagy a hasonló létszámú lengyelek – iskolahálózata korántsem ennyire fejlett.

Ehhez kapcsolódik a harmadik hiány: egyik oldalon sem említették, hogy a magyar diplomácia semmilyen lépést nem tett – legalábbis nyilvánosan – a magyar kisebbség oktatási jogai érdekében a törvény elfogadása előtt. Ezt csak az *Alfahír* hozta szóba, mikor Száway István parlamenti kérdéséről tudósított (*A Fidesz erőtlén külpolitikáját kérte számon a Jobbik*, szeptember 18.), illetve a Momentum képviselője vetette föl a szeptember 10-i közös ellenzéki tüntetésen. Ezek a hiányok azt igazolják, hogy a média ebben az esetben ki volt szolgáltatva a kormányzati információsztúrának és propagandának, holott ez nem lett volna szükségszerű. Ez erősítheti a gyanút, hogy az információk adagolásában és visszatartásában a kormányzat részéről volt némi manipulatív elem, ami a tisztán sérelmi nacionalista narratívát elfogadó független médiának nem szűrt szemet.

ÖSSZEGZÉS

A fenti elemzés szerzője külpolitikai újságíróként főleg a kelet-közép-európai térséggel foglalkozik, ezért nehezebbre esett tárgyilagosnak maradni. Radnóti András az említett cikkében, publicisztikus élel így foglalja össze a helyzetet: „Az olvasó tudatlanságával, pontosabban tudáshiányával él vissza nemcsak a kormányzati propaganda, de a klikkvadász független sajtó is, amikor fél- és negyedinformációkkal hiszterizálja a közéletet.”

Ami a 136 cikkből leszűrődött: a magyar online írott sajtó egésze – tisztelet a kivételeknek – nagyon gyengén dolgozik, ha olyan téma kerül elé, amely egyszerre igényel nemzetpolitikai és külpolitikai felkészültséget. Ez esetben ugyanis az ukrán többség és a magyar kisebbség kapcsolata csak egyik eleme az ukránok és szerényen számolva nyolc nemzeti és „őshonos” kisebbség viszonyrendszerének, melyek közül a legnagyobb, az orosz „anyaországa” hadüzenet nélküli, különleges háborúban áll Ukrajnával – viszont éppen ennek a háborúnak a következménye az ukrán nemzettudat magára találása, mely nem mentes olyan tünetektől, amelyeket szerencsésebb nemzetek már a múlt részének tudnak.

A magyar média reagálásában, pontosabban: az értő és empatikus, egyszersmind a *magyar* nemzeti érdeket valóban szolgáló reagálás hiányában egyesült a lassan hagyományos külpolitikai érdektelenség, a sérelmi nacionalizmussal járó leegyszerűsítő hajlam és a pár éve intenzíven működő orosz propaganda torzító hatása. A teljesítmény nemcsak abban az értelemben gyenge, hogy egyoldalúan és szelektíven tájékoztat, hanem abban is, hogy a cikkek nagy részéből egyszerűen minden kreativitás, sőt újságírói munka hiányzik – kétely, kritika és az érzelm minden jele nélkül átveszik az MTI közléseit. Az eszközöket többnyire nincs ételme elemezni, mert nem használnak saját eszközöket. Érzelmeket és indulatokat csak az oktatási törvényre válaszoló belpolitikai események váltanak ki, s ezek a reagálások is rutinszerűek.

Az általános sivárságba csak néhány újságíró egyéni lelkiismeretessége és érdekeltsége hoz enyhülést. Dialógusról egyáltalán nem lehet beszélni, ahogy a téma politikai fogadtatásában sem. Mintha az olvasók és az újságírók számára csak egy igazság lenne, és minden plusz ismeret vagy érv, ami változtatna a képen, csak zavaró tényező.

MELLÉKLET: AZ UKRÁN NYELVTÖRVÉNY ELFOGADÁSA KÖRÜLI BOTRÁNY – KVANTITATÍV TARTALOMELEMZÉS

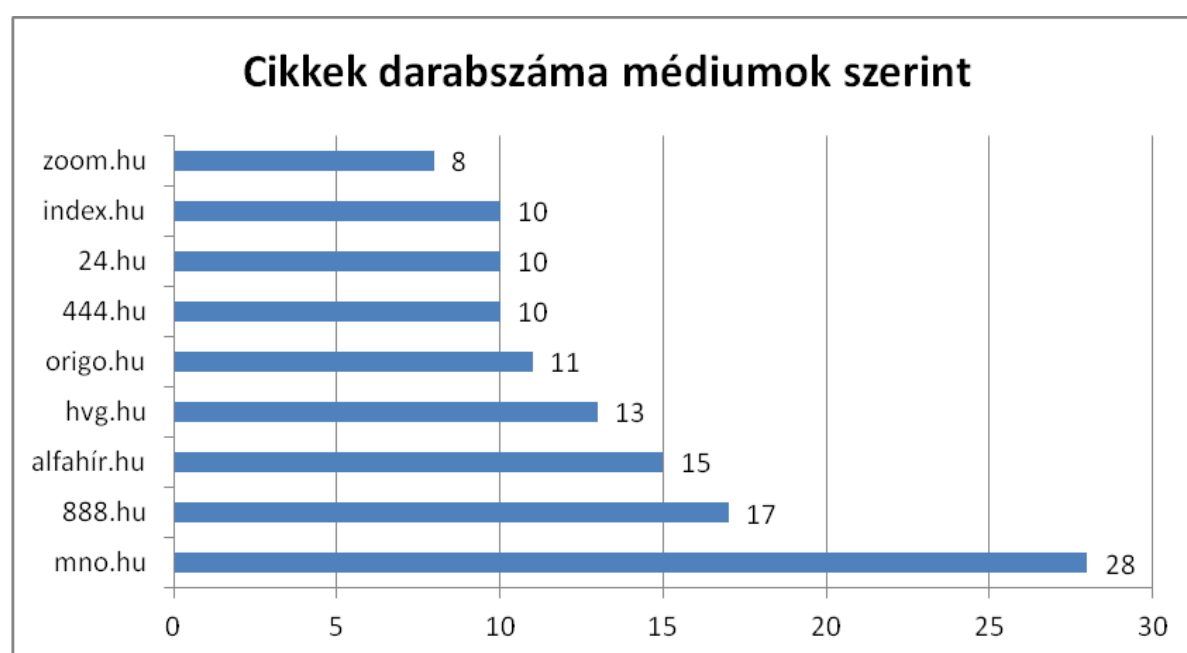
2017.09.06. – 2017.09.11. és 2017.09.25. – 2017.09.30.

Készítette: Szávai Petra

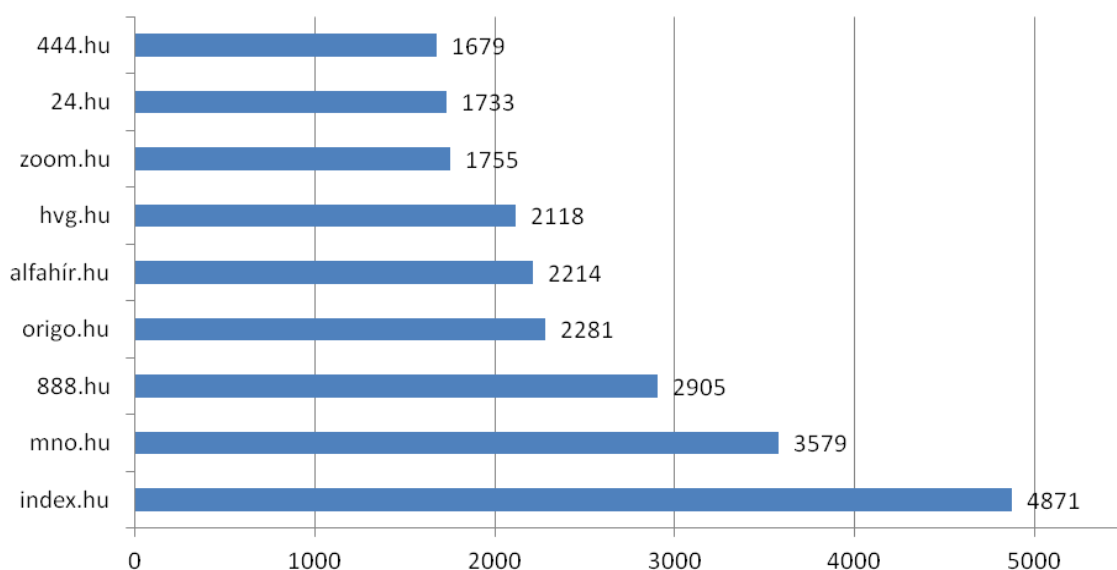
Vizsgált portálok száma: 9 (24, 444, 888, Alfahír, Hvg, Index, MNO, Origo, Zoom)

Témában született összes cikk: 122 db

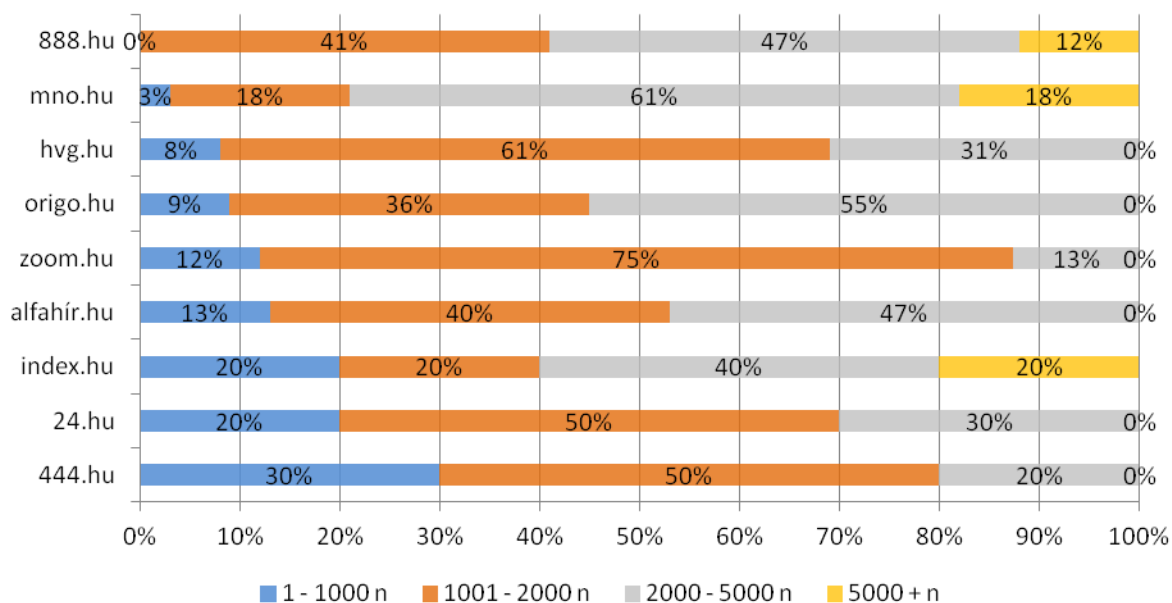
1. A TÉMA FELBUKKANÁSA ÉS „ÉLETÚTJA”, A FORRÁSOK KEZELÉSE7

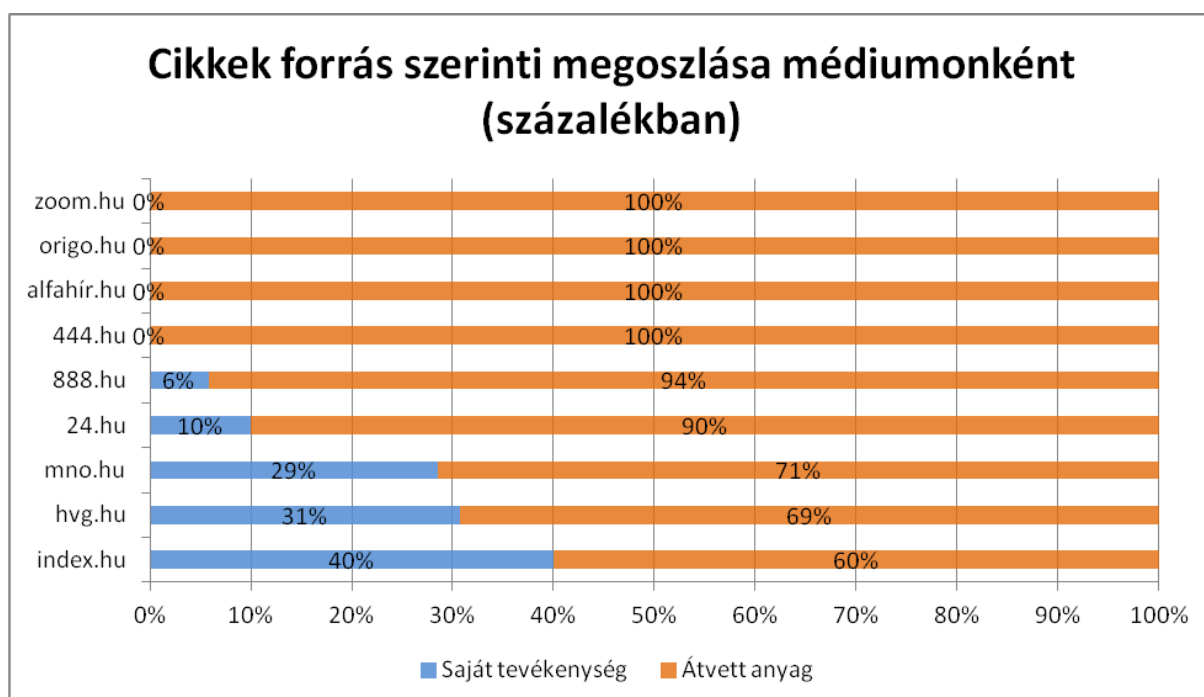
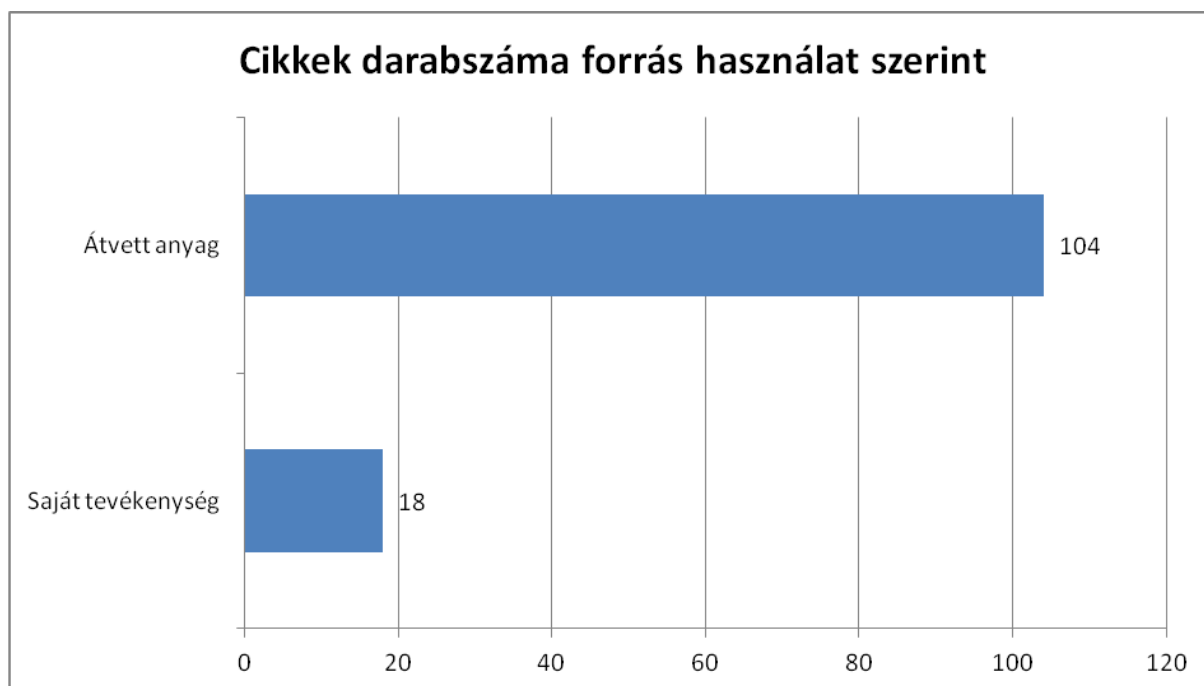
Cikkek átlagos karakterszáma médiumok szerint

Cikkek terjedelmi megoszlása médiumonként (százalékban)

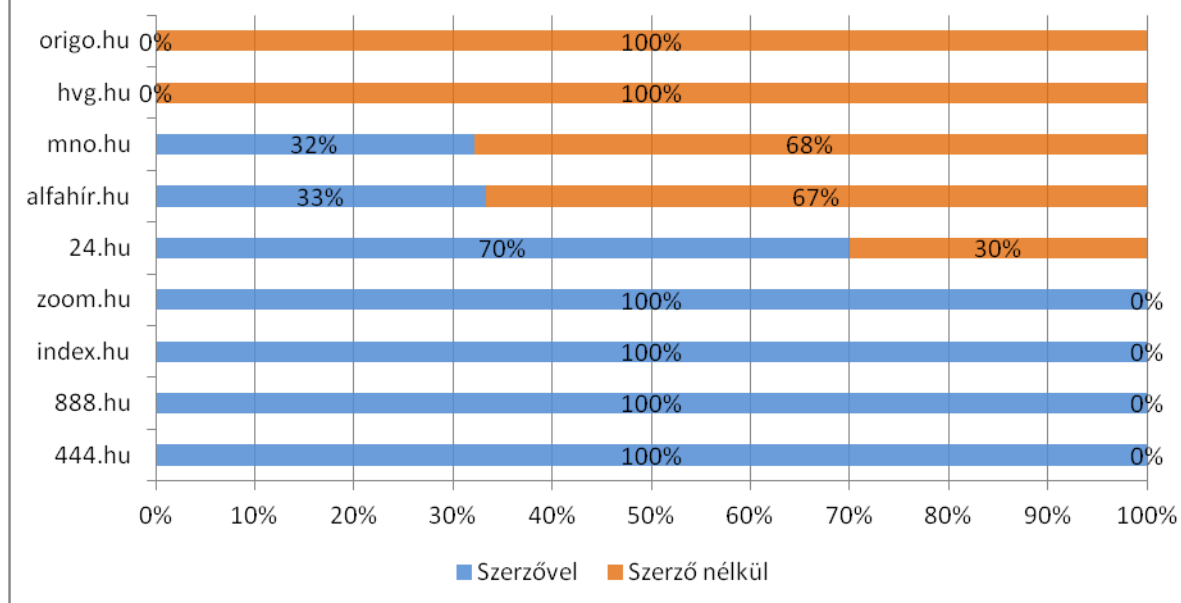

A szerző szerepeltetése

A cikkek 54%-a szerző feltüntetésével, 46 %-a szerző feltüntetése nélkül jelent meg.

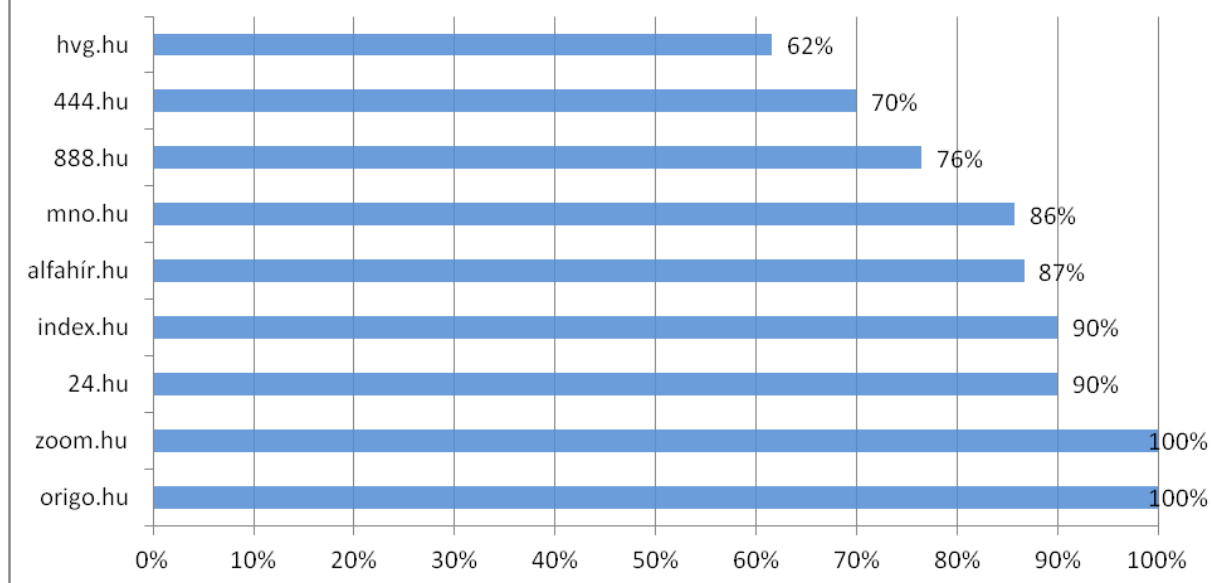
A szerző megjelölése médiumok szerint (százalékban)

Hivatkozások, forrásmegjelölés

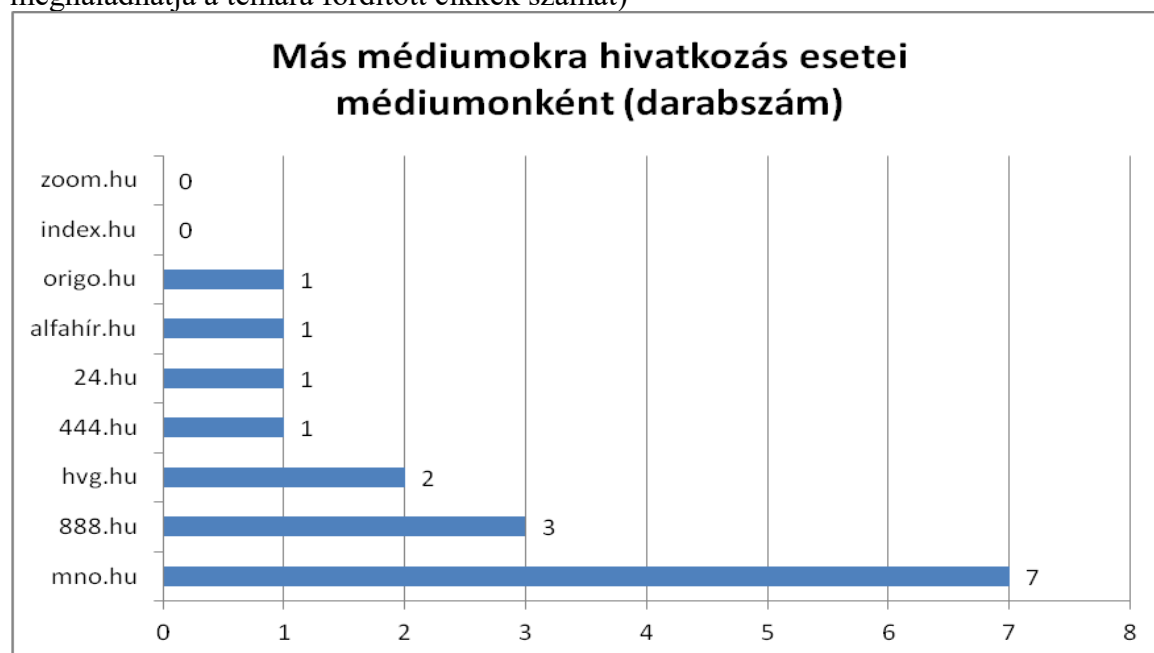
Az általunk vizsgált forrásokat (olvasói információ, hírügynökség, más médium) 102 cikkben (84%) jelöltek meg.

Forrásmegjelöléssel megjelent cikkek aránya médiumonként (százalékban)

Más médiumokra hivatkozás esetei médiumonként

(Mivel az egyes cikkekben több alkalommal is hivatkozhattak más médiumokra, a közölt szám meghaladhatja a témára fordított cikkek számát)

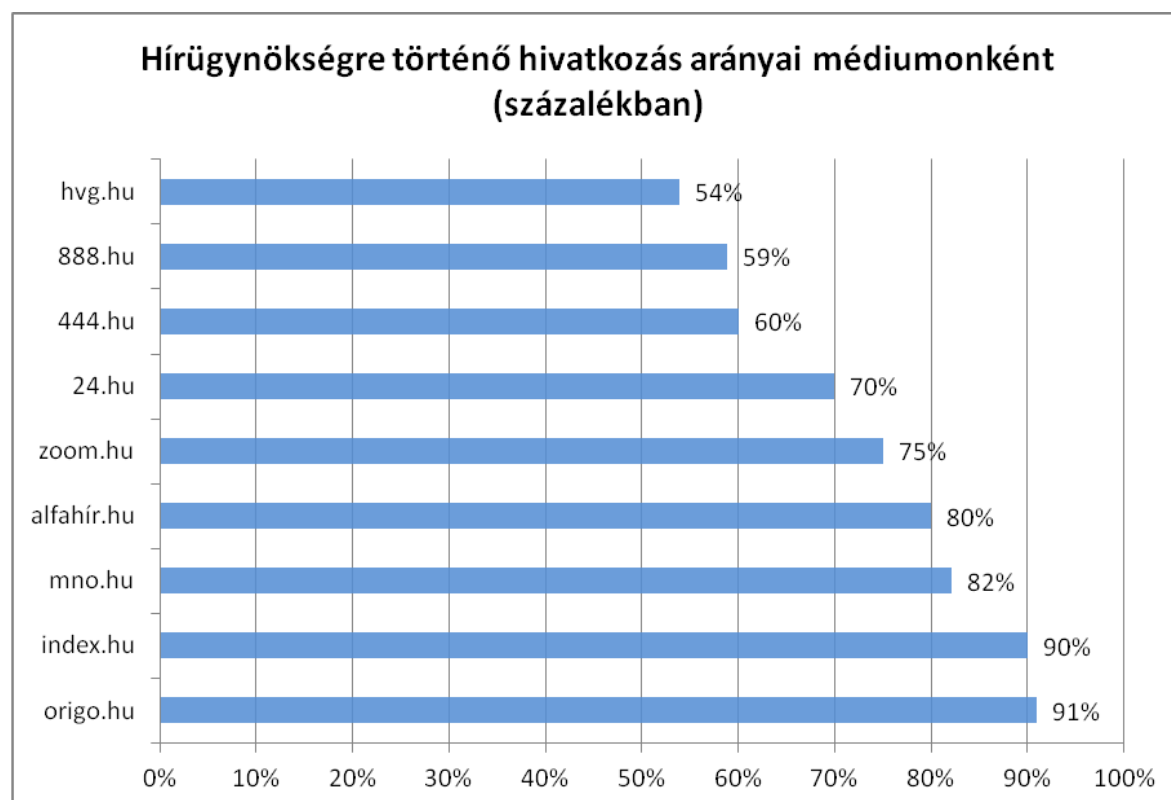

Más médiumokra történő hivatkozás a médiumok irányultsága szerint:

	24.hu	444.hu	888.hu	alfahír.hu	hvg.hu	index.hu	mno.hu	origo.hu	zoom.hu
Összesen	1	1	3	1	2	0	7	1	0
A kormány álláspontjához ált. kritikusan viszonyuló médium	1	1	0	0	1	0	2	0	0
Radikális jobboldali médium	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A kormány álláspontját ált. támogató médium	0	0	2	0	1	0	2	1	0
Külföldi médium	0	0	1	1	0	0	3	0	0

Más médiumokra hivatkozások részletesen:

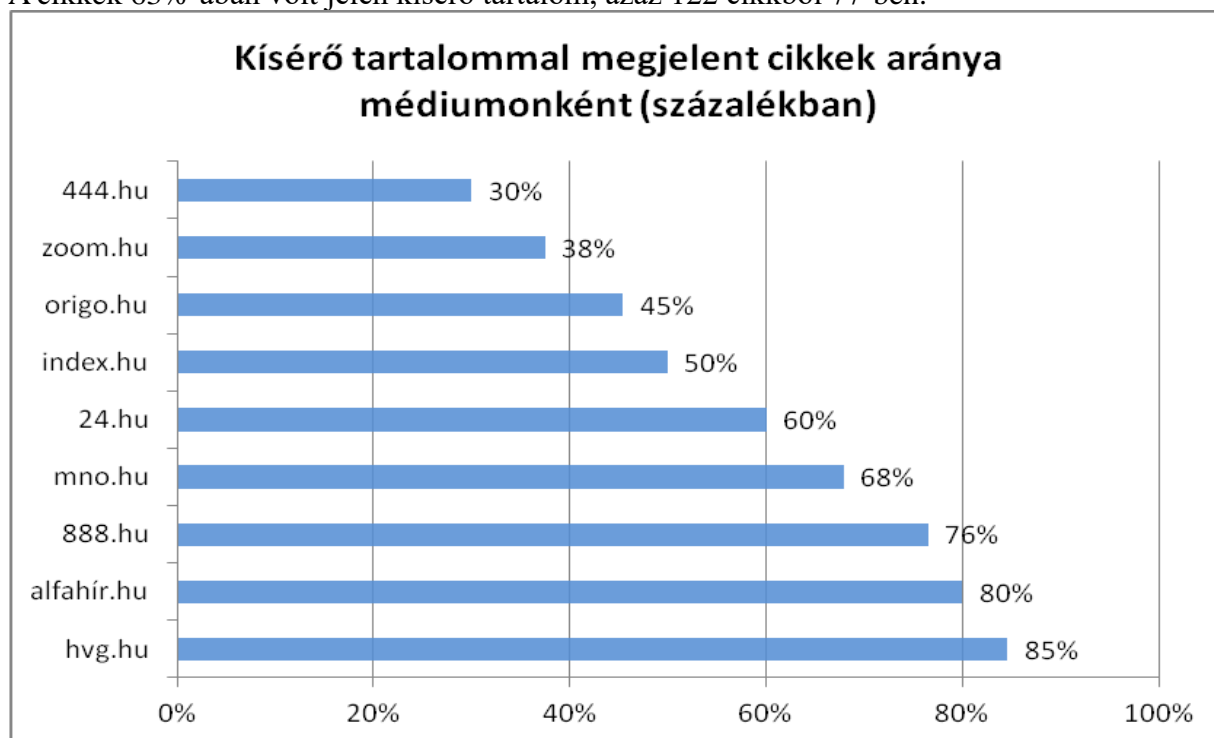
	24.hu	444.hu	888.hu	alfahír.hu	hvg.hu	index.hu	mno.hu	origo.hu	zoom.hu
Elektronikus média	0	0	2	0	1	0	5	1	0
Espresso.TV	0	0	0	0	0	0	1	0	0
HírTv	0	0	0	0	0	0	1	0	0
ICTV	0	0	0	0	0	0	1	0	0
KarcFM	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Kossuth Rádió	0	0	0	0	1	0	2	0	0
M1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
TV2	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Nyomtatott sajtó	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Heti Válasz	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Online sajtó	1	1	1	1	0	0	2	0	0
Ukrajinszka Pravda	0	0	0	0	0	0	1	0	0
hvg.hu	1	1	0	0	0	0	1	0	0
kárpáthír.hu	0	0	1	1	0	0	0	0	0

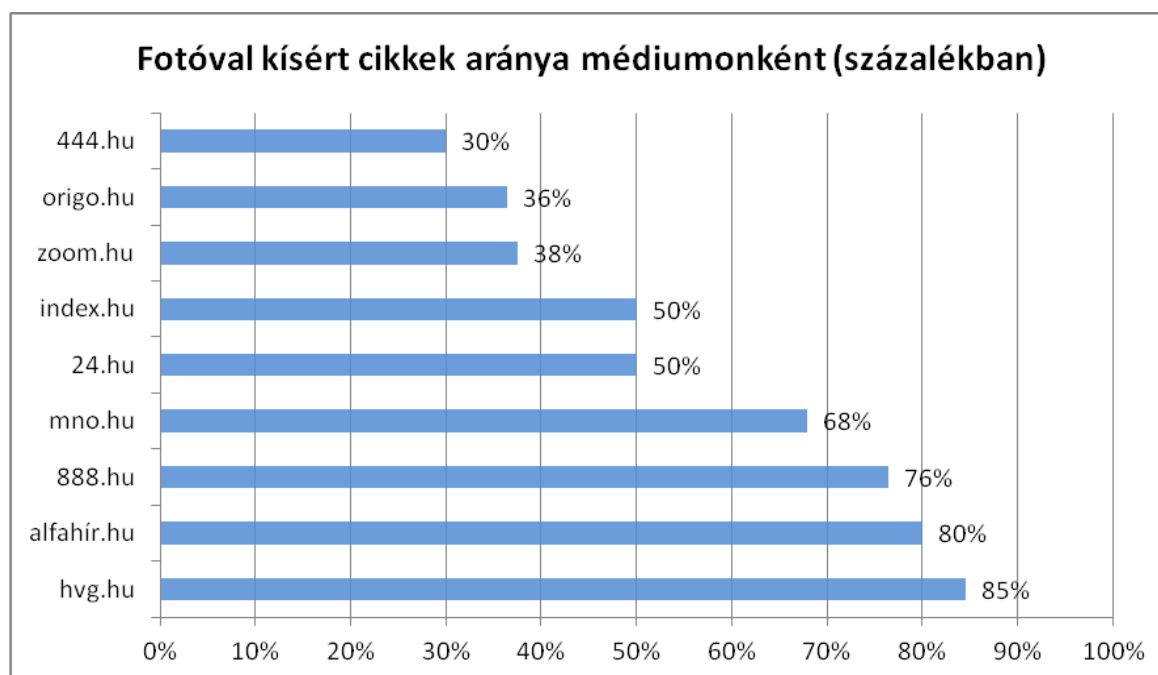
2. ÚJSÁGÍRÓI ESZKÖZÖK

Kísérő tartalom

A cikkek 63%-ában volt jelen kísérő tartalom, azaz 122 cikkből 77-ben.

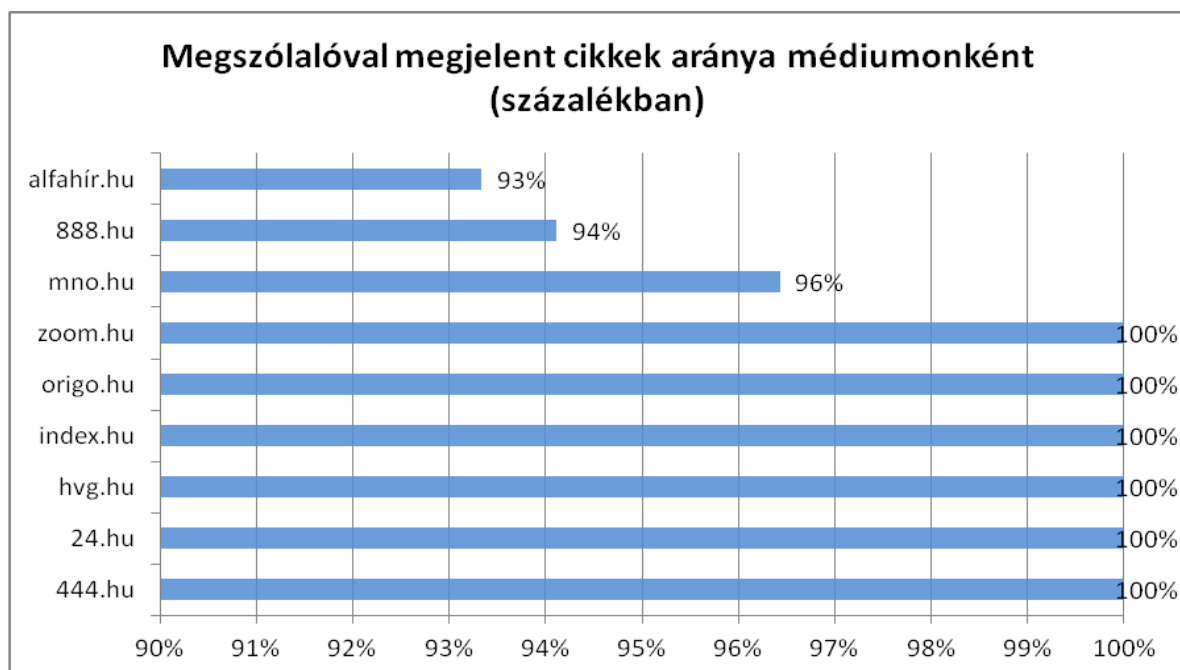
Kísérő tartalomként egy esetben sem szerepelt infografika, vagy hanganyag. Videótartalom 4 alkalommal fordult elő, a 24.hu, alfahír.hu, mno.hu, origo.hu egy-egy cikkében, mindegyik hagyományos videó volt. A leggyakoribb kísérő tartalom a fotó, mely a cikkek 61%-ában, 75 esetben szerepelt, mindegyik hagyományos fotó volt.

3. A TÁJÉKOZTATÁS ÉS FELDOLGOZÁS TARTALMI VIZSGÁLATA (MŰFAJISÁG, OBJEKTÍV

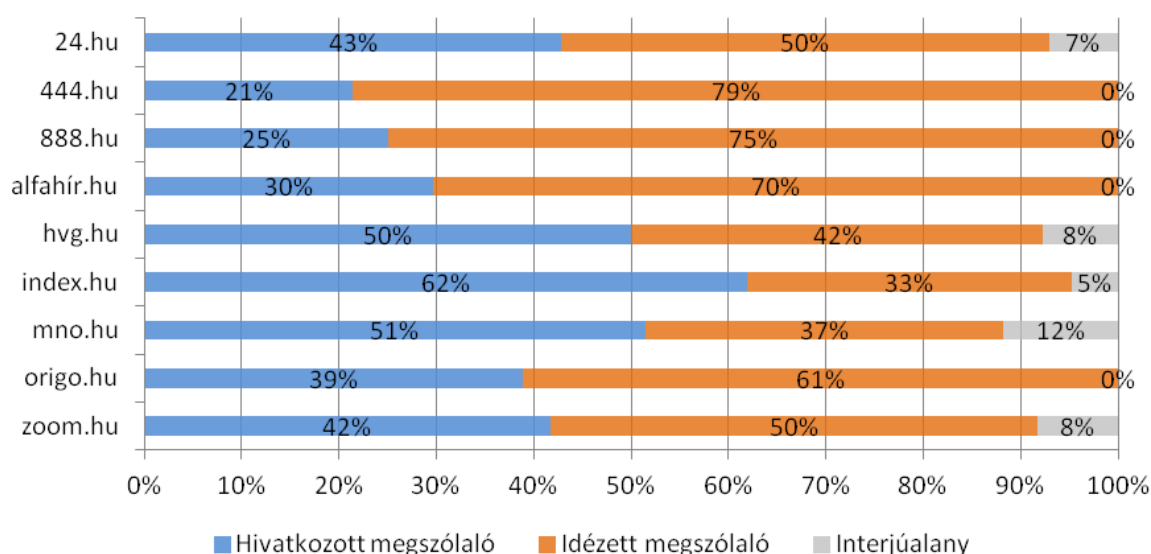
TÁJÉKOZTATÁS, SZUBJEKTÍV VÉLEMÉNYKÖZLÉS)

Megszólalók

A megszólalók elemzése során különbséget teszünk a **hivatkozott** (más forrásból szerzett, esetleg nyilatkozatban, sajtótájékoztatón elhangzó, nem szó szerint idézett megszólalások), **idézett** (más forrásból szerzett, esetleg nyilatkozatban, sajtótájékoztatón elhangzó, szó szerint idézett megszólalások) és **interjúalany** (az újságíró saját kérdésére érkezett megszólalások) között.

Megszólalók a megszólalás formái szerint médiumonként (százalékban)

A megszólalók elemzésekor típusok szerint is elkülönítjük őket. Az ukrán nyelvtörvény körül kialakult diskurzusban **érdekelt** félnek tekintjük a nyelvtörvényt támogatókat (ukrán kormány) **ellenérdekeltnek** pedig mindazokat, akik nem (teljesen) értenek egyet vele, vagy ellene vannak (ukrán ellenzéki politikusok, magyar és más érintett nemzetek politikusai, stb.). Két további típus a **szakértő**, valamint az **utca embere**, mely utóbbira e téma kapcsán nem volt példa.

A megszólalók típusai médiumonként (százalékban)

